

SOCIETAT

Joan Oliveras Bagués

“La joieria s'ha espavilat”

Can Bagués, segur que és un d'aquells establiments que dona caràcter a Barcelona. Mercè Rodoreda, en *Mirall Trencat*, li va dedicar el seu petit homenatge particular. Ara, Joan Oliveras Bagués, el nét dels fundadors, comanda el negoci amb idees innovadores.

Havia agafat un llapis per cada cap i els mirava somrient: ¿Quina mena de joia volen? El senyor Nicolau mirà la Teresa, i la Teresa digué que potser, una agulla de pit. Tenia arracades, tenia l'anell, els braçalets no li agradaven... El senyor Begú estirà un cordó i digué que li portessin les capses dels fermalls, totes”. Aquest fragment de *Mirall Trencat*, de Mercè Rodoreda, és dedicat a una de les joieries més conegudes i de més prestigi de Barcelona. La creació del personatge del senyor Begú ben bé podia ser un homenatge al joier de la Mercè Rodoreda, el senyor Bagués.

“El meu avi era el seu joier, però sobretot eren molt amics. La Mercè Rodoreda era molt presumida i li agradaven les joies; això ho he sentit dir a casa”. Qui ho explica és Joan Oliveras i Bagués, 35 anys, actual responsable de la joieria.

La Barcelona que descriu Rodoreda en *Mirall Trencat* és passat. Ella s'ha mort i també han desaparegut Amadeu i Narcís Bagués, que l'any 1924 van fundar la primera botiga Bagués al carrer de Sant Pau. Tot just estrenaven els 20 anys i les seves arrels a Barcelona eren poc fondes. Ells havien de ser els joiers de la burgesia catalana, però no hi tenien el seus orígens. Eren fills d'un pagès del Pallars que

després de provar fortuna a Cuba i no sortir-se'n va tornar a Barcelona. Primer, van fer de dependents en una merceria; després, es van instal·lar pel seu compte. La resta va ser esforç, tenacitat i ofici.

Joan Oliveras Bagués no perd el somriure dels llavis quan recorda els seus avantpassats. Ens assenyala la foto del seu avi i del seu oncle, que té al seu costat; això sí, desafia el futur. El negoci també ha canviat: “Ara són uns temps diferents que tenen un altre atractiu. No són els anys seixanta que tothom ho comprava tot. En canvi, el nivell d'exigència actual és molt més gran. Abans hi havia la gran venda, ara hi ha exigèn-

cia i això té més emoció”.

DE REBEL A EMPRESARI

El seu somriure entremaliat se li fa més intens quan pensa en veu alta en els seus orígens de poeta i artista; d'estudiant de medicina, dret i filologia; en definitiva, quan recorda el seu passat de rebel. Havia dit que mai no treballaria a Can Bagués. I ara, deu anys després, no sols el mai ha passat a ser un sempre, sinó que l'entusiasme renovador torna a regnar en la joieria per excel·lència del passeig de Gràcia barceloní.

Joan Oliveras va prendre la decisió de tornar a la joieria quan feia el soldat. Tenia temps per perdre i no el va perdre. La seva decisió anava més enllà de fer-se gran, d'allò que en diuen tocar de peus a terra. Era la “gran decisió de la seva vida” i n'està satisfet. Tot allò que havia buscat en la poesia i en la pintura ara ho aplica a les joies.

La curiositat és una de les seves qualitats més preades. “Gairebé sóc tafaner. M'agrada molt saber coses. La curiositat m'ha servit per fer un aprenentatge molt ràpid i anar més enllà del pur academicisme”.

Presenta una imatge d'home tranquil i simpàtic, però es reconeix nerviós i impulsiu. A l'hora de les grans decisions es guarda, tanmateix, els impulsos i s'hi pensa molt.

No porta cap agulla de perla a la corbata, com feia el senyor Begú de la Mercé Rodoreda, ni cap joia especial. Només una anella d'or sobresurt de les seves mans polides mentre ens ensenya una impressionant exposició de rellotges Vacheron Constantin que, abans d'anar a Nova York, s'exposa a la Barcelona del 92. Joan Oliveras Bagués es delecta explicant els detalls de cada rellotge, autèntiques peces d'art.

Ell creu en el futur de la joieria: “La joieria s'ha espavilat. Hi va haver un moment que estava quieta i estatjada. Això ha canviat. Ha arribat el moment de fer propostes noves. Si la gent és capaç d'a-

postar per l'art contemporani també ho pot fer per una joieria més arriscada”. Contràriament al que es podia pensar, Joan Oliveras creu que la irrupció de la bijuteria aquests últims anys no ha estat una competència desfavorable als joiers. “La bijuteria abans era fer en fals el que feia la joieria, ara és diferent. La bijuteria ha canviat i ha sortit amb personalitat pròpia, això per a nosaltres ha significat un revulsiu

perquè hi ha una joieria que encara està adormida. Competir amb aquesta bijuteria ha fet aparèixer unes joies diferents, que es poden portar amb texans i samarreta. Aquest pas ens ha fet recuperar terreny, a nosaltres”.

DEL VALOR SOCIAL AL VALOR ESTÈTIC

Joan Oliveras és un enamorat de l'or, és el seu material noble preferit. “La inalterabilitat

de l'or, la seva història, els valors culturals, la bellesa, el fan necessàriament mític”. Amb tot, accepta, que el rei de la fascinació és el diamant, una fascinació que té al darrere més aventures, més assassinats, més robatoris que qualsevol història fantàstica de l'Indiana Jones.

Aquest valor cultural que reivindica Joan Oliveras Bagués per als materials preciosos, no ha estat sempre preminent. La joia sempre ha tingut el valor de la inversió: “És evident que la gent quan compra un anell de diamant sap que el diamant conserva el seu valor. Però també és veritat que la joia sempre ha estat un regal que ha entrat de ple en la simbologia dels sentiments. No es pot parlar d'operacions especulatives però és evident que la joia continuarà mantenint una simbologia social. Encara que cada vegada més és comprin

joies no pel valor en si, sinó pel llenguatge estètic”.

I Joan Oliveras Bagués ens desafia a un test i, quasi sense adonar-se'n, es posa romàntic. ¿Què li pot regalar un home, a una dona? Plagiant un altre joier explica el seu ordre de valors: primer, una paraula en un moment adequat; segon, una flor oportuna; tercer, sense cap dubte, una joia. I pregunta, gens innocentment: “¿És el mateix regalar un cotxe que una joia?”.

La pregunta queda en l'aire. En la partida d'escacs ell ha guanyat terreny. Abans ens ha parlat de la perdurabilitat, de simbologia, de sentiments, i un cotxe, en definitiva, tothom ho sap, és efímer.

Però el perill que tots aquests arguments cobrissin la conversa amb un tel decadent i nostàlgic s'esvaeix fins a canviar de to. Ell pot ser un romàntic, però també és un modern.

Parlem de la influència de la moda en la joieria i de la dona emancipada. “Un canvi important— ens explica— és l'autoconsum de la dona. Abans era estrany que una dona és comprés les joies. Ara cada vegada és més freqüent. La dona tria i es compra les pròpies joies. Això influeix, és el que deiem abans: hi ha més exigència. Les demandes de l'home i de la dona en aquest sentit són molt diferents. Una dona sap molt més el que vol i demana més. Ara, en joieria, hi intervé també la qüestió de la moda, que mai com ara no ens havia influït tant. Hi ha un punt d'equilibri important que és quan la joia és a la vegada

art i moda. És cert que hi ha un nivell altíssim de la joieria en què és molt difícil que la moda hi pugui intervenir, perquè pel seu valor ha de ser atemporal. Però hi ha una franja intermèdia, en què s'hi poden incorporar elements dinàmics. Aquesta intersecció no

es veu gaire, però existeix”.

En definitiva, el que explica és el que prova de fer amb la col·lecció de la seva joieria, que té clarament dues línies.

Per una banda, hi ha una proposta més clàssica, que vol trobar un llenguatge perdurable de línies molt simples, amb la joia ben despullada i les pedres ajustades a un estil no gens abarrocat. Tot i

Joan Oliveras Bagués s'ha proposat recuperar la transparència dels esmalts en la joieria moderna.

CARME PUERTOLAS

que aquesta col·lecció es considerada la clàssica, el que és cert és que té unes línies que trenquen motlles. D'entrada, no és gens barroca i parteix de la tradició per recuperar un llenguatge artístic català basat en l'austeritat. Són joies amb una gran simplicitat que no els fa perdre gens d'espectacularitat.

Una altra proposta, per la qual Joan Oliveras no amaga un amor especial, és la que incorpora el color en la joia. És el que ell defineix com una joieria més alegre, més mediterrània.

Per aconseguir-ho, Joan Oliveras ha recorregut a una de les grans tradicions de Barcelona: l'esmalt. Ha capturat aquesta tècnica per fer ressaltar la bellesa del color i la transparència sense cap concessió a la història. Utilitza la tècnica per fer una joia innovadora sense cap referència modernista. Aquest és un dels grans triomfs que Joan Oliveras té actualment a les mans. Ho sap i n'està orgullós.

RECUPERAR MASRIERA

Paral·lelament a aquest repte, l'any 1985, Joan Oliveras es va ficar en una altra aventura que l'havia fascinat. Reconvertir aquella botiga enpolsinada, enteranyinada, també del Passeig de Gràcia, que des de la

mort de Lluís Masriera s'havia anat degradant sense remei.

Això ha significat, a l'hora de la veritat, la recuperació de l'obra del joier més gran que ha donat el país. Els esmalts translúcids de Masriera van ser coneguts com els esmalts de Barcelona.

El fet que Masriera hagués concebut la seva joieria com un procés de producció ha permès recobrar la majoria dels seus motlles, d'una qualitat extraordinària. En realitat, Masriera tenia per objectiu de la seva firma explotar els seus dissenys. Això es va estroncar l'any 1958.

Ara Bagués té com una de les seves finalitats perpetuar els objectius de Masriera, mira de tornar a penetrar en el mercat internacional seguint la seva obra. Les obres són numerades i en certifica l'originalitat. La recuperació dels models es fa lentament. En total s'han trobat més de 2.000 models de joies diferents dissenyades per Masriera.

L'artista, el rebel; en definitiva, l'hereu que un dia va ser fill pròdig, té un bon catàleg. Tot i que no ho confessa explícitament, té uns objectius clars: consolidar una marca i penetrar en el mercat internacional. Els primers passos ja són fets.

Tot i així, estranyament no té res a veure amb el yuppisme. En aquest sentit és com

una *rara avis*. No té aspecte d'executiu, ni de joier agressiu. Ans al contrari, es nota que ho porta a la sang, que el seu canvi no és fruit de cap reconversió premeditada ni de cap penediment generacional. De la mateixa manera que feia versos ara fa joies i fa empresa. Catalanista sense problemes, conserva un cert gust per la política. Sap que els Bagués sempre han sabut molt bé el que eren i el que volien.

La franquesa s'imposa i quasi no queda secret per revelar. El poder de les perles per a il·luminar les cares, la col·lectivització del luxe, la industrialització dels processos creatius, el retorn de la passió per l'or, la pintura són temes dels quals podríem parlar hores i hores. Sembla que sempre tingui alguna cosa a dir. Li agrada transformar conceptes i traspasar barres. També li agrada que la gent traspassi el santuari, que no tingui cap perjudici a l'hora d'entrar a la botiga. Sap que té una clientela fidel, però mira amb entusiasme com la clientela es va diversificant: "Ens agrada que la gent perdi el respecte. En el fons és com si tinguéssim una exposició i encara que no comprin ens agrada que s'ho mirin". Joan Oliveras Bagués, empresari, botiguer i un rebel que no ha fracassat.

A. Maresma Matas